

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО КОНТЕНТУ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ЛІКАРЯ-СТОМАТОЛОГА НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ ОСВІТИ**О.М. Немеш, З.М. Гонта, І.В. Шилівський**

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів, Україна

Ключові слова:

дистанційне навчання, електронний контент, лікар-стоматолог, післядипломна освіта.

Буковинський медичний вісник. 2020. Т.24, № 3 (95), С. 190-194.

DOI:

10.24061/2413-0737.

XXIV.3.95.2020.92

E-mail:

zoryanagonta@gmail.com

У даній статті розглянуто поняття електронного контенту та його значення в дистанційному навчанні лікаря-стоматолога на етапі безперервної професійної освіти. Проаналізовано можливості, які сьогодні надають викладачам та слухачам курсів післядипломної освіти електронні засоби навчання.

Мета роботи – розкрити роль електронного навчального контенту та ефективність інтернет-технологій у процесі дистанційної післядипломної освіти лікарів-стоматологів.

Висновки. Сучасний електронний навчальний контент є основним засобом, що забезпечує високу ефективність дистанційного процесу навчання в післядипломній освіті лікаря-стоматолога, дозволяє вирішувати освітні завдання на більш високому рівні та відкриває набагато більші можливості для засвоєння лікарями-стоматологами матеріалу завдяки своїм інноваційним якостям.

Ключевые слова:

дистанционное обучение, электронный контент, врач-стоматолог, последипломное образование.

Буковинский медицинский вестник. 2020. Т.24, № 3 (95), С. 190-194.

РОЛЬ ЭЛЕКТРОННОГО КОНТЕНТА В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ ВРАЧА-СТОМАТОЛОГА НА ПОСЛЕДИПЛОМНОМ ЭТАПЕ ОБРАЗОВАНИЯ**О.М. Немеш, З.М. Гонта, И.В. Шиливский**

В данной статье рассмотрено понятие электронного контента и его значение в дистанционном обучении врача-стоматолога на этапе непрерывного профессионального образования. Проанализированы возможности, которые сегодня предоставляют преподавателям и слушателям курсов последипломного образования электронные средства обучения.

Цель работы – раскрыть роль электронного учебного контента и эффективность интернет-технологий в процессе дистанционного последипломного образования врачей-стоматологов.

Выводы. Современный электронный учебный контент является основным средством, обеспечивающим высокую эффективность дистанционного процесса обучения в последипломном образовании врача-стоматолога, позволяет решать образовательные задачи на более высоком уровне, открывает гораздо больше возможностей для усвоения врачами-стоматологами материала благодаря своим инновационным качествам.

Key words: distance learning, electronic content, dentist, postgraduate education.

Bukovinian Medical Herald. 2020. V.24, № 3

THE ROLE OF ELECTRONIC CONTENT IN REMOTE TRAINING OF A DENTIST AT THE POSTGRADUATE STAGE OF EDUCATION**O.M. Nemesh, Z.M. Honta, I.V. Shylivskyu**

This article considers the concept of electronic content and its importance in distance learning of a dentist at the stage of uninterrupted professional

(95). P. 190-194.

education. The opportunities that e-learning tools provide to teachers and students of postgraduate education courses today are analyzed.

The purpose of the work is to reveal the role of electronic content in the process of distance learning and the effectiveness of Internet technologies in the postgraduate education of dentists.

Conclusions. Modern electronic educational content is the main tool that ensures the high efficiency of the distance learning process in the postgraduate education of dentists. It allows solving educational problems at a higher level, and opens up much more opportunities for dentist to understand material through its innovative qualities.

Вступ. Світовий процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства та соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, потребують суттєвих змін у сфері вищої освіти й насамперед у післядипломній медичній освіті, яка спрямована на професійний розвиток спеціаліста протягом усієї фахової діяльності лікаря [1]. Стрімке зростання обсягу медичних знань, необхідність забезпечення високого кваліфікаційного рівня медичних кадрів зумовлюють доцільність використання в освітньому процесі сучасних інформаційних технологій, що дають можливість підвищити якість освіти, зробити процес здобуття знань систематичним і високоефективним [2]. Під час реформування у вищих навчальних закладах прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій, у тому числі технології змішаного навчання.

Мета роботи. Розкрити роль електронного навчального контенту та ефективність інтернет-технологій у процесі дистанційної післядипломної освіти лікарів-стоматологів.

Основна частина. Серед найсучасніших освітніх технологій професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я, що активно розвиваються та впроваджуються, особливе місце посідають дистанційні технології навчання, які підтримують і забезпечують реалізацію відкритого освітнього процесу в навчальному середовищі післядипломної безперервної освіти. Відмінною рисою дистанційного навчання від традиційних форм післядипломної освіти лікарів насамперед є надання їм можливості самостійно здобувати необхідні знання, використовуючи сучасні інформаційні технології.

Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних [3]. Педагогічні технології дистанційного навчання – це технології опосередкованого активного спілкування лекторів зі слухачами з використанням телекомунікаційного зв'язку та методології індивідуальної роботи слухачів із структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді. У сфері передачі знань можуть найефективніше

застосовуватися інформаційні технології, залишаючи викладачу поле діяльності з роботи над уміннями й навичками. Інформаційні технології дистанційного навчання – це технології створення, передачі та збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку. Вони можуть застосовуватися як самостійно, так і доповнення до традиційних форм навчання. Останнє, у свою чергу, найбільш доцільне, бо створюються оптимальні умови для реалізації цілей і завдань навчання. Технології дистанційного навчання забезпечують вільний доступ до освітніх ресурсів і послуг у глобальних, національних, регіональних і місцевих масштабах [4]. Дистанційна освіта розширює й оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який має координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій [5].

У наш час лікар повинен володіти не тільки знаннями та навиками зі своєї основної спеціальності, але й знати іноземні мови, володіти комп'ютером, використовувати у своїй підготовці нові інформаційні технології [6]. Освітні технології в медицині, що забезпечують віртуалізацію навчального процесу, одержали назву «дистанційної медичної освіти», а дистанційне надання медичної допомоги - «телемедицини» [4, 5]. Всесвітньою організацією охорони здоров'я ще у 1997 році був визначений новий напрямок «Медична телематика», який був охарактеризований як «діяльність, послуги й системи, теорія та методика управління освітою, пов'язані з наданням медичної допомоги на відстані за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, та спрямовані на сприянні розвитку світової охорони здоров'я, здійснення епідеміологічного нагляду й надання медичної допомоги, а також навчання управління й проведення наукових досліджень у галузі медицини» [7].

Швидкому розвитку дистанційного навчання сприяє розвиток і максимальна доступність мережі Інтернет, а також зростання її інформаційних і

Проблеми вищої медичної освіти

комунікаційних можливостей. Дистанційне навчання відкриває лікарям-курсантам широкий доступ до найновіших джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для самоосвіти, знаходження й закріплення різних професійних знань, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми та методи навчання. Однак дистанційні технології, впроваджені в процес післядипломної освіти лікаря-стоматолога, вимагають більш ретельного відпрацьовування методик засвоєння знань, аналізу пріоритетів факторів, що впливають на ефективність роботи викладачів і слухачів у дистанційному середовищі. Тому гостроактуальною є проблема правильного використання високотехнологічних засобів та форм навчання.

Електронний контент - це інформація, а також продукти і пов'язані з ним послуги, що надаються через мережі передачі даних у цифровому вигляді, та спожиті з використанням цифрових пристроїв. Під електронним контентом, наприклад, може матися на увазі практично будь-який вміст веб-ресурсу (текст, аудіо, відео, фото), хмарні технології, електронне портфоліо. Освітній електронний контент нового покоління, враховуючи всі вказані функції, є відкритими освітніми модульними мультимедійними системами, які включають електронні навчальні модулі і модулі методичної підтримки. Аналіз сучасного електронного навчального контенту показав, що навчальні модулі можна віднести до таких основних трьох типів: для передавання навчальної інформації; для практичних занять та для контролю рівня навчальних досягнень. Такі навчальні модулі достатньо повно виконують вищевказані дидактичні функції. Використання насиченого мультимедія контенту та високого рівня інтерактивності в навчальних модулях забезпечує реалізацію активних методів навчання, що підвищує якість і ефективність освітнього процесу [8, 9]. Існують певні проблеми освітнього електронного контенту: вивчення методів роботи з диском вимагає багато часу, освітні ресурси переважно текстографічні, електронний контент не має єдиних форматів. Але, не зважаючи на це, викладачі кафедр післядипломної освіти та лікарі в процесі дистанційної освіти мають широкі можливості використання технологій електронної освіти. Можна проводити віртуальні лекції, онлайн-семінари, індивідуальні консультації, контроль результатів навчання та здійснювати обмін інформацією.

Зважаючи на прогресивність і високий потенціал електронного навчального контенту, як сучасного засобу навчання, потрібно враховувати, що його зміст має відповідати сучасним міжнародним нормам і стандартам. Інакше відбувається засмічення ринку примітивними гіпертекстовими підручниками та методичними матеріалами. Відповідно електронний навчальний контент має давати можливість створення авторських навчальних курсів. У процесі дистанційного навчання викладач достатньо вільний

у використанні різноманітних інформаційних джерел (монографії та підручники різних видавництв, методичні матеріали, наукові публікації тощо). Важливою формою дистанційного навчання є розробка та підтримка сайтів кафедри, які повинні створювати насамперед живий зв'язок між викладачем і лікарем-курсантом. Сайт кафедри післядипломної освіти є складовою сайту вищого навчального закладу, повинен містити інформацію для підготовки лікарів-курсантів, яка включає робочі програми циклів тематичного удосконалення та очної частини навчання лікарів-інтернів, відео- та презентаційні лекції з актуальних тем стоматології, перелік питань для передатестаційної підготовки та інші методичні матеріали, грамотно структуровані викладачами кафедри.

Результативність дистанційного навчання на післядипломному етапі освіти лікарів-стоматологів визначається ефективністю взаємодії викладача й лікаря; активним зворотним зв'язком; якістю попереднього проектування процесу дистанційної освіти і засобами управління ним; розробкою дидактичних матеріалів. За допомогою Internet-технологій передбачається вивчення методичних розробок до занять та матеріалів для інтерактивного читання й тестування. Також для навчального процесу використовують відеосюжети клінічних випадків та ситуацій із медичної практики. Відеосюжети оглядово допомагають у проведенні диференційної діагностики захворювань у кожному конкретному випадку, встановленні діагнозу, визначенні необхідного обсягу обстежень, трактуванні результатів досліджень та визначенні тактики ведення хворого. Дистанційна система навчання також застосовується для контролю знань за допомогою тестового контролю. Тестування – основна форма вихідного, поточного та проміжного контролю результатів навчання лікаря-стоматолога [10].

Результати аналізу діяльності освітніх закладів, що використовують технології дистанційного навчання в медичній освіті, свідчать про ефективність застосування нових інформаційних технологій щодо забезпечення безперервності та наступності навчання, відкритості й індивідуального підходу в проведенні навчального процесу, забезпечення контролю знань у дистанційному режимі, оперативного відновлення методичного забезпечення навчального процесу, оскільки отримання методичних матеріалів на електронних носіях легше підтримувати в актуальному стані [11].

Висновки. Використання сучасного електронного навчального контенту, створеного як в Україні, так і в різних країнах світу, значно підвищує ефективність дистанційного процесу навчання в післядипломній освіті лікаря-стоматолога, дозволяє вирішувати освітні завдання на більш високому рівні, відкриває набагато більші можливості для засвоєння інтернами та курсантами матеріалу завдяки своїм інноваційним якість. До таких якостей ми

Problems of higher medical education

відносимо: забезпечення всіх компонентів освітнього процесу (отримання інформації; практичні заняття; атестація (контроль навчальних досягнень); інтерактивність, яка забезпечує різке розширення можливостей самостійної навчальної роботи. Все це наголошує на необхідності створення та постійного оновлення високоякісного електронного контенту для більш широкого впровадження дистанційного навчання в освітній процес післядипломної медичної освіти, що дозволить забезпечити високий кваліфікаційний рівень медичних кадрів.

Список літератури

1. Немеш ОМ, Гонта ЗМ, Шилівський ІВ. Самоосвіта як невід'ємна складова безперервного професійного розвитку лікаря-стоматолога. Буковинський медичний вісник. 2019;23(3):156-59.

2. Мінцер ОП. Реформування системи медичної освіти в світлі концепції «суспільство знань» [Інтернет]. Доступно: http://inmeds.com.ua/dn_in_med/5982/.

3. Олійник ВВ. Теоретичні та методичні засади розвитку системи підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти на основі дистанційних технологій: навчальний посібник. Київ; 2010. 268 с.

4. Ляхощка Л, Ляхощка М. Електронне навчання лікарів. Теорія та методика управління освітою. Проблеми впровадження ДО в Україні [Інтернет]. Доступно: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/vprov>.

5. Лазоришинець ВВ, Банчук МВ, Волосовець ОП, Фещенко ІІ, Булах ІС. Вища медична та фармацевтична освіта України на сучасному етапі [Інтернет]. Доступно: <http://www.slideshare.net/morion/ss-presentation-779442>.

6. Немеш ОМ, Гонта ЗМ, Шилівський ІВ, Мороз КА. Роль самостійної роботи у навчанні лікарів-інтернів за фахом «Стоматологія». Інновації у вищій медичній і фармацевтичній освіті України: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Тернопіль, 15-16 травня 2019 р.). Тернопіль; 2019. 209-10 с.

7. Bashshur RL. On the Definition and Evaluation of Telemedicine. *Telemed J.* 1995;1(1):19-30. DOI: 10.1089/tmj.1.1995.1.19.

8. Пушкарьова ТО. Електронний контент: особливості застосування і нові можливості пізнання світу. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2011;4:7-10.

9. Немеш ОМ, Гонта ЗМ, Шилівський ІВ, Мороз КА. Інноваційна та інформаційна складова навчання лікаря-стоматолога на циклі тематичного удосконалення. Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти: матеріали Міжнар. наук. конференції (м. Львів, 12-13 лютого 2020 р.). Львів; 2020. 47-48 с.

10. Мінько ЛЮ. Дистанційне навчання у післядипломній освіті лікарів-інтернів. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2017;17(2):299-302.

11. Меморандум створення інформаційної освітньої мережі «Українська дистанційна освіта» [Інтернет]. Доступно: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/add/00/>.

References

1. Nemesh OM, Honta ZM, Shyliv's'kyi IV. Samoosvita yak nevid'iemna skladova bezperernvnoho profesiinoho rozvytku likaria-stomatoloha [Self-education as an integral part of the continuous professional development of a dentist].

Bukovyns'kyi medychnyi visnyk. 2019;23(3):156-59. (in Ukrainian).

2. Mintser OP. Reformuvannya systemy medychnoi osvity v svitli kontseptsii «suspil'stvo znan'» [Reforming the system of medical education in the light of the concept of "knowledge society"] [Internet]. Available from: http://inmeds.com.ua/dn_in_med/5982/. (in Ukrainian).

3. Oliinyk VV. Teoretychni ta metodychni zasady rozvytku systemy pidvyschennia kvalifikatsii pratsivnykiv proftekhosvity na osnovi dystantsiinykh tekhnolohii [Theoretical and methodical bases of development of system of advanced training of workers of vocational education on the basis of remote technologies]. Kiev; 2010. 268 p. (in Ukrainian).

4. Liakhots'ka L, Liakhots'ka M. Elektronne navchannia likariv. Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu. Problemy vprovadzhennia DO v Ukraini [E-learning of doctors. Theory and methods of education management. Problems of implementation of TO in Ukraine] [Internet]. Available from: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/vprov>. (in Ukrainian).

5. Lazoryshynets' VV, Banchuk MV, Volosovets' OP, Feshchenko II, Bulakh Ie. Vyscha medychna ta farmatsevtichna osvita Ukrainy na suchasnomu etapi [Higher medical and pharmaceutical education of Ukraine at the present stage] [Internet]. Available from: <http://www.slideshare.net/morion/ss-presentation-779442>. (in Ukrainian).

6. Nemesh OM, Honta ZM, Shyliv's'kyi IV, Moroz KA. Rol' samostiinoi roboty u navchanni likariv-interniv za fakhom «Stomatolohiia». Innovatsii u vyschii medychnii i farmatsevtichnii osviti Ukrainy [The role of independent work in the training of interns in the specialty "Dentistry". Innovations in higher medical and pharmaceutical education of Ukraine]. Materials of the XVI All-Ukrainian scientific-practical conference with international participation (Ternopil, May 15-16, 2019)]. Ternopil; 2019. 209-10 p. (in Ukrainian).

7. Bashshur RL. On the Definition and Evaluation of Telemedicine. *Telemed J.* 1995;1(1):19-30. DOI: 10.1089/tmj.1.1995.1.19.

8. Pushkar'ova TO. Elektronnyi kontent: osoblyvosti zastosuvannia i novi mozhlyvosti piznannia svitu [Electronic content: application features and new opportunities for learning about the world]. *Komp'uter u shkoli ta sim'i.* 2011;4:7-10. (in Ukrainian).

9. Nemesh OM, Honta ZM, Shyliv's'kyi IV, Moroz KA. Innovatsiina ta informatsiina skladova navchannia likaria-stomatoloha na tsykli tematichnoho udoskonalennia. Kontseptual'ni shliakhy rozvytku nauky ta osvity [Innovative and informational component of training of a dentist on the cycle of thematic improvement. Conceptual ways of development of science and education]. Materials International. Science. conference (Lviv, February 12-13, 2020). Lviv; 2020. 47-48 p. (in Ukrainian).

10. Min'ko LIu. Dystantsiine navchannia u pisladyplomnii osviti likariv-interniv. medytsyny [Distance learning in postgraduate education of interns]. Aktual'ni problemy suchasnoi medytsyny: Visnyk Ukrain's'koi medychnoi stomatolohichnoi akademii. 2017;17(2):299-302. (in Ukrainian).

11. Memorandum stvorennia informatsiinoi osviti'oi merezhi «Ukrains'ka dystantsiina osvita» [Memorandum of creation of the information educational network "Ukrainian distance education"] [Internet]. Available from: <http://www.osvita.org.ua/distance/ukraine/add/00/>. (in Ukrainian).

Проблеми вищої медичної освіти

Відомості про авторів

Немеш О.М. – к.мед.н, доцент кафедри терапевтичної стоматології факультету післядипломної освіти ЛНМУ імені Данила Галицького, м. Львів, Україна.

Гонта З.М. – к.мед.н, доцент кафедри терапевтичної стоматології факультету післядипломної освіти ЛНМУ імені Данила Галицького, м. Львів, Україна.

Шилівський І.В. – к.мед.н, доцент кафедри терапевтичної стоматології факультету післядипломної освіти ЛНМУ імені Данила Галицького, м. Львів, Україна.

Сведения об авторах

Немеш О.М. – к.мед.н., доцент кафедры терапевтической стоматологии факультета последипломного образования ЛНМУ имени Данила Галицкого, г. Львов, Украина.

Гонта З.М. – к.мед.н., доцент кафедры терапевтической стоматологии факультета последипломного образования ЛНМУ имени Данила Галицкого, г. Львов, Украина.

Шиливский И.В. – к.мед.н., доцент кафедры терапевтической стоматологии факультета последипломного образования ЛНМУ имени Данила Галицкого, г. Львов, Украина.

Information about the authors

Nemesh O.M. – PhD, Associate Professor of the Department of Therapeutic Dentistry, Faculty of Postgraduate Education of the Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Lviv, Ukraine.

Honta Z.M. – PhD, Associate Professor of the Department of Therapeutic Dentistry, Faculty of Postgraduate Education of the Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Lviv, Ukraine.

Shylyvskyy I.V. – PhD, Associate Professor of the Department of Therapeutic Dentistry, Faculty of Postgraduate Education of the Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Lviv, Ukraine.

Надійшла до редакції 04.06.20

Рецензент – проф. Годованець Ю.Д.

© О.М. Немеш, З.М. Гонта, І.В. Шилівський, 2020